

Jaz Rom, bom naredil osnovno šolo

Raziskovalno področje: filozofija ali sociologija

Sekundarno področje: sociologija

Raziskovalna naloga

Avtor: Elvedin Tahiraj

Mentorica: Vesna Mrkela

Maribor, 2022

Jaz Rom, bom naredil osnovno šolo

Raziskovalno področje: filozofija ali sociologija

Sekundarno področje: sociologija

Raziskovalna naloga

Avtor: Elvedin Tahiraj

Mentorica: Vesna Mrkela

Maribor, marec 2022

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	ii
ZAHVALA.....	iii
1. UVOD	1
1.1 Namen naloge	1
1.2 Cilji in hipoteze	1
1.3 Metodologija dela	1
2. TEORETIČNI DEL.....	2
2.1. Zgodovina Romov	2
2.2. Naselitev Romov v Evropo.....	2
2.3. Romi v Sloveniji.....	2
2.3.1. Pravice in zakonodaja	4
3. ZNANI ROMI.....	5
3.1. mag. Jožek Horvat Muc.....	5
3.2. Glasbena Skupina Langa	6
3.3. Oto Pestner	7
3.4. Charlie Chaplin.....	8
3.5. Moira Orfei	10
4. UGOTOVITVE.....	11
5. DRUŽBENA ODGOVORNOST.....	12
6. ZAKLJUČEK.....	13
7. VIRI IN LITERATURA	14

KAZALO TABEL

Tabela 1: Narodno opredeljeni Romi v Sloveniji leta 2002	3
--	---

KAZALO SLIK

Slika 1: Jožek Horvat Muc	6
Slika 2: Skupina Langa	7
Slika 3: Oto Pestner.....	8
Slika 4: Charlie Chaplin	9
Slika 5: Moira Orfei	10

POVZETEK

V raziskovalni nalogi bom raziskal zgodovino Romov na Slovenskem. Poiskal bom, kakšno izobrazbo imajo prepoznavni Romi v Sloveniji, kdo so in kaj počnejo. Najprej se bom osredotočil na literaturo in raziskal Rome v Sloveniji, potem pa se bom lotil raziskovanja slavnih Romov v Sloveniji in tujini. Poskusil bom poiskati stike in narediti z znanimi Romi tudi intervjuje, kjer se bom zraven življenjske zgodbe dotaknil tudi, kakšno izobrazbo so ti Romi pridobili. Ali lahko uspemo le z osnovno šolo, za katero menim, da je pametno, da se potrudim in jo naredim. Želim si seveda veliko več, saj menim, da smo Romi sposobni izdelati in se izobraževati, če nam je le to omogočeno.

ZAHVALA

Zahvalil bi se učiteljici mentorici Vesni Mrkela, ki me je prisilila, da sem napisal raziskovalno nalogo. Ves čas naloge mi je stala ob strani, me spodbujala in mi pomagala, tako da je nastala naloga, na katero sem zelo ponosen.

1. UVOD

Velikokrat slišimo in v javnosti odmeva, da Romi niso sposobni narediti niti osnovne šole, kaj šele, da bi se izobraževali naprej. Drži se nas negativen sloves. V raziskovalni nalogi želim raziskati, kakšno izobrazbo Romi dosegamo, od kod so Romi prišli in kakšen je življenjski slog Romov.

1.1 Namen naloge

V nalogi želim predstaviti zgodovino Romov. Kako so Romi prišli v Slovenijo, kakšne so pravice in dolžnosti Romov, ali se Romi razlikujejo od ostalih državljanov v Republiki Sloveniji, predstaviti življenje Romov in ugotoviti, kakšno stopnjo izobrazbe Romi v povprečju dosegajo.

1.2 Cilji in hipoteze

Za raziskovalno nalogo sem si zadal naslednje hipoteze:

H1: Romi v večini končajo devet let osnovne šole.

H2: Znani Romi so dosegli vsaj srednješolsko izobrazbo.

H3: Vsaj en Rom je diplomiral.

1.3 Metodologija dela

V teoretičnem delu naloge bom raziskal zgodovino Romov na Slovenskem. Uporabil bom različne vrste literature, knjižne vire, splet in drugo. Poiskal bom znane romske osebnosti.

V drugem delu se bom osredotočil na znane romske osebnosti v Sloveniji. Poskusil bom narediti intervju vsaj z enim znanim Romom. Raziskal bom, kakšno izobrazbo dosegajo Romi v Sloveniji.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. Zgodovina Romov

Romska skupnost ima svoj jezik, svojo kulturo in svojo zgodovino. O zapisih romske kulture je zelo težko govoriti, saj so Romi nomadski narod. Po zapisih lahko ugotovimo, da Romi izhajajo iz Indije. Tudi romski jezik ima veliko podobnosti s srednjeindijskim jezikom. Zakaj so se Romi pravzaprav začeli seliti, ni natanko znano. Nekateri menijo, da so šli s trebuhom za kruhom, drugi, da so jih iz ozemlja Indije pregnali vpadi arabskih ljudstev, spet drugi, da jih je v selitev prisilila eksplozija rumene rase. Še večja skrivnost ostaja selitev Romov prav na zahod. Poraja se vprašanje, zakaj se niso selili na vzhod.

Romska pot je iz Indije vodila do Afganistana in Perzije, današnjega Irana, kjer naj bi se za nekaj časa ustavili. Od tod bi se naj pot Romov razdelila na dve smeri, ena proti Kavkazu in Evropi in druga čez osrednjo Azijo proti Turčiji in Sredozemlju. Romska pot se ni zaključila, nadaljuje se še danes.

Povzeto po K. Zajc: Varstvo Romske skupnosti v Sloveniji

2.2. Naselitev Romov v Evropo

Romi so v Evropo prišli iz Male Azije in čez Gibraltarsko ožino v Španijo. Prve zapise o Romih v Evropi najdemo v grški samostanski listini na gori Atos iz leta 1100.

V Evropi po zadnjih podatkih živi največ Romov. Veliko Romov živi na balkanskem polotoku. Iz Balkana pa so se Romi selili naprej vse do baltskih držav.

Povzeto po P. Štrukelj: Tisočletne podobe nemirnih nomadov – zgodovina in kultura Romov v Sloveniji

2.3. Romi v Sloveniji

Val prvih Romov, ki se je selil na zahod, se je dotaknil tudi naših krajev. Najdemo različne listine z romskimi imeni, torej lahko sklepamo, da so Romi na naših tleh tudi bili. Najstarejši vir najdemo v zagrebški škofijski sodni kroniki, ki omenja Cigana iz Ljubljane, leta 1387. To priča, da so Romi bili na slovenskih tleh že v 13. stoletju.

Ob koncu 15. stoletja najdemo polkmeta Lovrenca Zigeunerja v Zgornji Bistrici, Ahac Cigajner je bil kmet v Ribnici, na Bizeljskem najdemo v tem obdobju Marjeto Ziganerin, kar kaže, da so

Romi prisotni na naših tleh. V 17. stoletju je zapisov že več. Najdemo družino Cizigan v Prekmurju in druge. Veliko je ohranjenih sodnih listin, odredb in okrožnic, ki so obravnavale in urejale problematiko Romov. Rome omenja tudi Valvasor, kar priča, da so Romi res bili prisotni na naših tleh.

17. stoletje je znano, kot najhujše stoletje preganjanja Romov. O sovražnosti do Romov najdemo tudi zapise na naših tleh. Eden takih je zapis iz Ljubljane, ki priča, da so nad Ciganom Andrejem iz Kranja izvršili smrtno obsodbo. Najdemo različne obsodbe Romov, kar priča, da so Romi bili v nasprotju z oblastjo. To črno piko nad svoje ime so torej Romi dobili že v preteklosti.

V Sloveniji ločimo tri pomembne rodove romske skupnosti. Vsaka skupnost govori svoje narečje. Delimo jih na dolenske Rome, prekmurske Rome in gorenjske Sinte. Čeprav se Sinti v Sloveniji ne želijo vedno opredeliti za Rome.

Povzeto po J. Horvat Muc: *Romska skupnost v Sloveniji: zgodovina in kultura Romov*

V začetku 20. stoletja se je začel popis Romov v Sloveniji. Leta 2002 se je v Sloveniji za Rome opredelilo 3246 prebivalcev Slovenije.

Tabela 1: Narodno opredeljeni Romi v Sloveniji leta 2002

	Narodno opredeljeni Romi
Pomurska	989
Podravska	712
Koroška	3
Savinjska	40
Zasavska	14
Spodnjeposavska	79
Jugovzhodna Slovenija	1074
Osrednjeslovenska	262
Gorenjska	49
Notranjsko-kraška	4
Goriška	14
Obalno-kraška	6

Povzeto po Statistični urad:

<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/05W2205S.px/>

Kot je razvidno iz tabele 1, največ Romov živi v jugovzhodni Sloveniji in Pomurju ter Podravju. V tem predelu Slovenije je kar 85,5% vseh prebivalcev, ki se je opredelilo za Rome v Sloveniji. Torej je dejstvo, da se gorenjski Sinti, ki živijo na gorenjskem res ne želijo opredeliti za Rome, saj se jih je na tem območju za Rome opredelilo le 49 oseb.

Povežemo lahko z zgodovino, da so se Romi naseljevali ob mejah z državami od koder so prišli. Veliko Romov je prišlo iz Madžarske in po balkanski poti. Manj Romov pa je na zahodu države verjetno zato, ker so ti Romi nadaljevali svojo pot proti zahodu in severu Evrope.

2.3.1. Pravice in zakonodaja

V Sloveniji je romska problematika tudi zakonodajno urejena. Pravice Romov so urejene z Zakonom o romski skupnosti v Republiki Sloveniji. Ta zakon ureja položaj in opredeljuje področja posebnih pravic romske skupnosti, pristojnost državnih organov in organov na občinskem nivoju za njihovo izvajanje ter sodelovanje predstavnikov oziroma predstavnic romske skupnosti pri uresničevanju njihovih pravic in obveznosti. V zakonu je opredeljen položaj romske skupnosti in vključevanje Romov v slovensko okolje.

Po zakonu imajo Romi v določenih občinah tudi svojega predstavnika v mestnih oziroma občinskih svetih, kjer so ti predstavniki voljeni s strani romske skupnosti v občini.

Povzeto po: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4405>

Romi v Sloveniji niso omenjeni samo v zakonu. Omenjeni so tudi v Ustavi Republike Slovenije, kjer v 65. členu ustave piše, da se vse pravice in položaj romske skupnosti ureja z zakonom.

Povzeto po: <https://www.us-rs.si/media/ustava.republike.slovenije.pdf>

Zavedati pa se moramo, da tako kot imamo pravice, imamo državljani tudi dolžnosti. Pri tem Romi niso izjema. Res je, da imajo Romi nekatere pravice določene z zakonom, ampak imajo Romi kot vsi ostali državljani tudi dolžnosti. O teh smo se veliko učili pri predmetu Domovinska in državljanska kultura in etika, kjer smo spoznali, da je dolžnost skrb za sočloveka, plačevanje davkov, spoštovanje zakonodaje in druge.

3. ZNANI ROMI

Sam poznam veliko Romov, vendar se bom v nalogi osredotočil le na najbolj znane. Med Romi je veliko pevcev, ki izkoriščajo svoj talent, ki ga imajo Romi že od rojstva. V nalogi bom opisal in naštel le Rome, ki se mi zdijo prepoznavni v Sloveniji in nekateri tudi v tujini. Nisem se osredotočil le na glasbenike, ampak sem v nalogi želel raziskati vse znane Rome.

3.1. mag. Jožek Horvat Muc

Jožek Horvat Muc je politik in pisatelj, ki se je rodil 21.10.1965 v Murski Soboti v Sloveniji.

Je aktiven politik in vodja Romske zveze v Sloveniji. Napisal je več literarnih del:

- dramska dela: Legenda, Krvava voda, Violina, Cigani Irina;
- pesniško zbirko: Zaigrajte v mojem imenu;
- knjige: Naša pot, 20 obletnica Romani Union Murska Sobota, Zgodovina Romske književnosti, Romski simboli – slovar;
- in več knjig o romskem jeziku.

Je dolgoletni urednik časopisov Romski svet in Romske novice.

Leta 2000 je prejel častni znak svobode Republike Slovenije z naslednjo utemeljitvijo: »za prizadevanja v dobro romski skupnosti v Sloveniji, posebej v občini Tišina.«

Povzeto po J. Horvat Muc: *Romska skupnost v Sloveniji: zgodovina in kultura Romov*

Gospod Jožek Horvat Muc ima kuharsko izobrazbo. Na Internacionalnem inštitutu za študije Romov evropskega centra za mir in razvoj Univerze Združenih narodov v Beogradu je 20. oktobra leta 2010 gospod Horvat Muc zagovarjal magistrsko nalogo z naslovom Jezik in književno ustvarjanje Romov v Sloveniji. Njegova mentorja sta bila romologa Rajko Djurić in Dragan Acković. Tega naziva v začetku gospod Horvat Muc ni smel uporabljati, saj naziv ni potrdila slovenska univerza.

Povzeto po Dnevniku: <https://www.dnevnik.si/1042401989>

Kasneje mu je bil naziv priznan in danes ga uporablja. Gospod Horvat Muc je tudi magister. Torej Romi lahko in zmoremo pridobiti tudi višjo izobrazbo kot je le osnovnošolska.

Slika 1: Jožek Horvat Muc

Vir:

https://www.pomurec.com/vsebina/57025/Jozek_Horvat_Muc_Romi_pricakujemo_od_EU_in_njenih_institucij_vecjo_pozornost

3.2. Glasbena Skupina Langa

Glasbena skupina Langa deluje od leta 1997. Nastala je v romskem naselju Pušča pri Murski Soboti in je po ocenah poznavalcev trenutno najbolj avtentična ciganska akustična glasbena skupina v Sloveniji. Izvajajo cigansko etno in avtorsko glasbo. Glasbo ustvarjata brata Jože in Mišo Kontrec. Pisec vseh besedil pa je pesnik in pisatelj Feri Lainšček. Skupina je bila sestavljena iz šestih članov, sedaj jo sestavljajo le še trije, ki so vsi Romi.

Povzeto po 24 ur: <https://www.24ur.com/ekskluziv/glasba/langa-bo-udarila-na-emi.html>

Kot skupina so sodelovali tudi pri slovenskih filmih Šanghaj (2012) in Traktor, ljubezen in rock 'n' roll (2011). Zablesteli so na EMI 2010, kjer so prišli v finale s pesmijo Roko mi daj.

Skupino sestavljajo:

- Mišo Kontrec, ki se je rodil 20. junija 1980 v romskem naselju Pušča pri Murski Soboti,
- Jože Kontrec, rojen leta 1970, starejši brat Miša Kontreca.

Niti eden nima končane osnovne šole. Pri glasbi se zanašata na dobro uho. Nobeden ne zna brati not, a njuna glasba zveni čudovito.

Slika 2: Skupina Langa

Vir: <https://www.24ur.com/ekskluziv/glasba/langa-bo-udarila-na-emi.html>

3.3. Oto Pestner

Oto Pestner je pevec legenda slovenske zabavne glasbe, rojen 4. 1. 1956 v Celju. Po očetu je sintskega rodu. Prvi posnetek je naredil že pri 12 letih za ansambel svojega očeta. Pri petnajstih letih je zmagal na slovenski popevki s pesmijo Trideset let. Od leta 1970 do leta 2008 je bil aktiven član New Swing Quarteta, ki je zaslovel po celem svetu. Oto je bil član tudi Alpskega kvinteta.

Od malih nog se je ukvarjal z glasbo. Poje tako v slovenskem kot tudi angleškem jeziku.

Povzeto po Oto Pestner: <http://www.otopestner.si/sl/biografija/>

O njegovi izobrazbi nisem našel ničesar.

Slika 3: Oto Pestner

Vir: <http://www.otopestner.si/sl/>

3.4. Charlie Chaplin

Charlie Chaplin se je rodil 16. aprila 1889 očetu, ki je bil romskega rodu. Zaradi revščine in hitre smrti očeta je Charlie Chaplin samostojno začel živeti od svojega desetega leta naprej. Nastop na odru je bila najboljša priložnost za kariero in kmalu je zaslovel kot odličen plesalec stepa. V začetku ni želel nastopati na filmskem platnu. V letu 1913 je stopil v svet kinematografije z začetno plačo 150 dolarjev. Hitro je zaslovel.

Ko mu je leta 1917 potekla pogodba z Mutual, se je Chaplin odločil, da postane neodvisni producent v želji po več svobode in prostega časa pri snemanju svojih filmov. V ta namen se je ukvarjal z gradnjo lastnih ateljejev.

V začetku leta 1918 je Chaplin sklenil sporazum s First National Exhibitors' Circuit, novo organizacijo, ki je bila ustanovljena posebej za izkoriščanje njegovih slik. Njegov prvi film v okviru tega novega dogovora je bil "A Dog's Life". Po tej produkciji se je osredotočil na nacionalno turnejo v imenu vojnih prizadevanj, po kateri je posnel film, ki ga je ameriška vlada uporabila za popularizacijo akcije Liberty Loan: "The Bond".

Njegov naslednji komercialni podvig je bila produkcija komedije o vojni. Film "Shoulder Arms", ki je bil izdan leta 1918.

Chaplinova vsestranskost se je razširila na pisanje, glasbo in šport. Bil je avtor vsaj štirih knjig, »Moje potovanje v tujino«, »Komedijski svet«, »Moja avtobiografija«, »Moje življenje v

slikah« ter vseh njegovih scenarijev. Izkušen glasbenik, čeprav samouk, je z enako spretnostjo in zmožnostjo igral na različne instrumente (igral je violino in violončelo z levico).

Bil je tudi skladatelj, saj je napisal in objavil številne pesmi, med njimi: »Sing a Song«; "S tabo dragi v Bombaju"; in "Tam je vedno eden, ki ga ne moreš pozabiti", "Smile", "Eternally", "You are My Song", kot tudi zvočne posnetke za vse njegove filme. Charles Chaplin je bil eden redkih komikov, ki ni samo financiral in produciral vse svoje filme (z izjemo »Grofice iz Hong Konga«), ampak je bil tudi njihov avtor, igralec, režiser in skladatelj zvočnih posnetkov.

Umrli je na božični dan 1977.

Povzeto po Charlie Chaplin: <https://www.charliechaplin.com/en/articles/21-Overview-of-His-Life>

Tudi pri Charlieju Chaplinu nisem našel podatkov o njegovi izobrazbi. Glede na njegov življenjepis pa verjetno ni znal niti brati.

Slika 4: Charlie Chaplin

Vir: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Charlie_Chaplin.jpg

3.5. Moira Orfei

Moira Orfei je bila italijanska cirkuška igralka, igralka in televizijska osebnost oddaljenega romskega porekla. Moira je veljala tudi za kraljico italijanskega cirkusa, eno umetniško ime je bilo Moira of the Elephants. Oboževalci kulturnih filmov jo poznajo po številnih filmih z meči in sandalih, v katerih je igrala.

Povzeto po Moira Orfei: https://en.wikipedia.org/wiki/Moira_Orfei

Glede na Moirin življenjepis, ki sem ga uspel najti, tudi ona ni imela višje izobrazbe.

Slika 5: Moira Orfei

Vir: https://en.wikipedia.org/wiki/Moira_Orfei#/media/File:Signore&signori-Orfei.jpg

4. UGOTOVITVE

Ob pisanju raziskovalne naloge sem prišel do različnih spoznanj in ugotovitev. Četudi sem sam Rom in romsko življenje poznam, sem spoznal veliko novega in zanimivega. Osredotočil pa sem se tudi na svoje hipoteze, ki sem si jih zadal na začetku naloge.

H1: Romi v večini končajo devet let osnovne šole.

Hipotezo 1 lahko delno potrdim, saj sem ugotovil, da znani Romi nimajo niti osnovnošolske izobrazbe. Ugotovil sem, da na naši šoli veliko Romov naredi osnovno šolo, ampak ne vsi. V zadnjih letih smo na šoli našli podatke, da naši učenci osnovno šolo naredijo, jih je pa kar nekaj, predvsem punc, ki osnovne šole niso končale. To lahko povežemo z življenjem Romov, namreč dekleta se zelo zgodaj poročijo in za njih skrbijo moški. Težko je pridi do teh podatkov in zanimivo bi bilo raziskati, koliko Romov dejansko zaključi devet let osnovne šole v Sloveniji.

H2: Znani Romi so dosegli vsaj srednješolsko izobrazbo.

Hipotezo 2 lahko ovržem, saj večina Romov, ki sem jih našel, niso dosegli niti osnovnošolske izobrazbe. Le eden ima magisterij.

H3: Vsaj en Rom je diplomiral.

Hipotezo 3 lahko potrdim, saj je Jožek Horvat Muc diplomiral in ima magisterij.

Ugotovil sem tudi, da je 8. april zelo pomemben datum za Rome. Na ta dan leta 1972 je bil v Londonu prvi svetovni kongres Romov. V spomin na ta kongres je 8. april postal svetovni dan Romov.

V nalogi sem želel izvesti tudi intervju z enim od znanih Romov v Sloveniji, a so me vsi zavrnil. Prišel sem v stik tako z Otom Pestnerjem kot tudi z Mišom Kontrecem, a sta oba odklonila sodelovanje v raziskovalni nalogi. V opravičilu sta navedla, da so razmere neprimerne za druženje. Ob ponovnem poskusu, da bi jim poslal vprašanja in bi na njih le odgovorila, pa sem dobil odgovor, da sta prezasedena. Gospod Horvat Muc pa se mi na pozive o intervjuju ni odzval.

5. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Spoznal sem, da veliko Romov ne opravi osnovne šole oziroma opravi le nekaj razredov. Pomembno je, da osnovno šolo končamo in si tako širimo možnosti za boljše življenje.

Želim si, da bi raziskovalna naloga spodbudila romske otroke in jim dala motivacijo, da bodo izdelali osnovno šolo in se vpisali na srednjo šolo, da bodo lahko na koncu opravljali poklic, ki si ga želijo.

6. ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sem spoznal življenje nekaterih znanih Romov. Ugotovil sem, da se Romi neprestano selimo. Veliko Romov nima niti osnovne izobrazbe in se znajdejo, tako da izkoriščajo svoj talent, ki jim je dan ob rojstvu. Še veliko več Romov pa konča kdo ve kje. Spoznal sem, da Romi praviloma ne naredijo niti osnovne šole, vendar se mi zdi, da to ni dobro, saj je izobrazba zelo pomembna. Izobrazba nam omogoča zraven dobrega plačila tudi ustrezen poklic in s tem zadovoljno življenje. Predvsem se to odraža pri dekletih, ki ne končujejo osnovne šole, saj se po tradiciji zelo mlade poročajo, potem pa za njih skrbimo moški. V naši družini imajo moški celo srednješolsko izobrazbo, ženske pa za njimi zaostajajo iz prej omenjenih razlogov. Dobil sem lahko le podatke iz naše šole in ugotovil, da v zadnjih desetih letih, sta le dve dekleti, ki nista končali osnovne šole, ostali so naredili osnovno šolo. Tukaj predvsem gre zahvala šoli, ki nas Rome razume in nas spodbuje, da šolo naredimo.

Romi smo posebni in odločil sem se, da JAZ ROM, BOM NAREDIL OSNOVNO ŠOLO. Potrudil se bom in poskusil končati tudi srednjo šolo, saj si le tako lahko zagotovim boljše življenje. Vem, da mi bo vedno v pomoč moja mentorica, ki me je tudi prepričala in mi pomagala pri raziskovalni nalogi.

Romi lahko združimo talent in izobrazbo in bomo postali prepoznaven del družbe v dobrem pomenu besede, brez da nas nekateri označijo kot nujno zlo.

7. VIRI IN LITERATURA

Knjižni viri:

J. Horvat Muc (2011): *Romska skupnost v Sloveniji: zgodovina in kultura Romov*, Murska Sobota, Zveza Romov Slovenije, Romani Union

K. Zajc (2005): *Varstvo Romske skupnosti v Sloveniji*, Ljubljana, diplomsko delo

P. Štrukelj (2004): *Tisočletne podobe nemirnih nomadov – zgodovina in kultura Romov v Sloveniji*, Ljubljana, Družina

Spletni viri:

Romska skupnost v Sloveniji

<https://zgodovinanadlani.si/romska-skupnost-v-sloveniji/> (27.12.2021)

Rom je Rom, pa naj bo še tako urejen. V večinski skupnosti ga bodo vedno imeli za Roma.

<https://www.rtv slo.si/slovenija/predsodki/rom-je-rom-pa-naj-bo-se-tako-urejen-v-vecinski-skupnosti-ga-bodo-vedno-imeli-za-roma/510944> (27.12.2021)

Romi – kako iz labirinta stereotipov?

<https://www.rtv slo.si/slovenija/romi-kako-iz-labirinta-stereotipov/98728> (27.12.2021)

Zveza Romov Slovenije

<http://zveza-romov.si/> (28.12.2021)

O Romih

http://www.inv.si/romsvet/dobro_je_vedetic471.html?p=5 (8.1.2022)

Dejstva: Kdo so Romi in od kod prihajajo?

<https://www.dnevnik.si/212295> (8.1.2022)

Statistični urad Republike Slovenije

<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/05W2205S.px/> (29.1.2022)

Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4405> (8.1.2022)

Ustava Republike Slovenije

<https://www.us-rs.si/media/ustava.republike.slovenije.pdf> (29.1.2022)

Langa bo udarila na EMI

<https://www.24ur.com/ekskluziv/glasba/langa-bo-udarila-na-emi.html> (9.1.2022)

Oto Pestner

<http://www.otopestner.si/sl/biografija/> (9.1.2022)

Charlie Chaplin

<https://www.charliechaplin.com/> (9.1.2022)

Moira Orfei

https://en.wikipedia.org/wiki/Moira_Orfei (9.1.2022)